

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
SCOALA DOCTORALA A FACULTATII DE FILOSOFIE
<http://filosofie.unibuc.ro/scoala-doctorala/>

PROGRAMA ANALITICĂ 2016-2017

Titlul disciplinei:

O perspectiva etica si antropologica asupra violentei. Holocaustul si terorismul.

Titular curs:

Prof. Univ. Dr. Vasile MORAR

Descrierea disciplinei:

Cursul isi propune sa prezinte o perspectiva etica si antropologica asupra violentei in istorie avand doua studii de caz : holocaustul si terorismul cotidian.

Obiectivele disciplinei:

- O1.** Însușirea structurilor de bază (concepte, metode de cercetare, tradiții de interpretare) ale fenomenului violenței în istoria recentă.
- O2.** Cercetarea aspectelor particulare și a diferențelor dintre Holocaust și terorism.
- O3.** Interpretarea interdisciplinară – etică și antropologică – a fenomenului violenței (studii de caz Holocaustul și terorismul) în istoria și circulația ideilor filosofice

Programa analitica

I. Formele si evolutia violentei in istoria umanitatii

- a. Agresivitatea si violenta ca fenomene multi-cauzale
- b. Tipuri de explicatii si interpretari
- c. Explicatia si interpretarea istorico-filosofica (Hegel, Raymond Aron)
- d. Istoria si dialectica violentei (Christian Delacampagne)
- e. Perspectiva psihanalitica (Freud, Rank, Jung)

II. Perspectiva etologica asupra agresivitatii intra-specifice si extra-specifice

- a. Natura agresivitatii. Fundamentele naturale ale moralei

- b. Agresivitatea umana in conceptia lui Konrad Lorenz, I. Eibl-Eibesfeldt, Desmond Morris

III. Tipuri de agresivitate si distructivitate in istoria umanitatii

- a. Agresivitatea benigna
- b. Agresivitatea maligna - cruzimea si distructivitatea. Necrofilia (exemple)
- c. Anatomia distructivitatii umane (Erich Fromm si Stanley Milgram)
- d. Violenta si sacrul (Renne Girard)
- e. Violenta si viata cotidiana (G. Duby, Jean Delumeau, J. Le Goff, Ph. Arries)

IV. Tipologia violentei

- a. Violenta privata (criminala si non-criminala)
- b. Violenta colectiva (violenta cetatenilor contra-puterii, violenta puterii impotriva cetatenilor, violenta paroxistica, razboiul si genocidul; este posibila o societate fara razboaie ?

V. Violenta si totalitarismele secolului XX

- a. Asemnari si deosebiri intre totalitarisme (Hannah Arendt, Rf. Furet, Cristian Delacampagne, Yehuda Bauer) Gulag si Holocaust. Lagare de munca fortata si lagare de exterminare.

VI. Violenta in istoriei: anti-iudaismul si antisemitismul

- a. Originile antisemitismului si miturile sale fondatoare (Alexandru Safran si Carol Iancu)
- b. Originile si formele de manifestare ale antisemitismului crestin (Antichitate, Evul Mediu, Epoca moderna)
- c. De la Pogromuri la Shoah
- d. Radiografierea antisemitismului modern (Ex. „complotul iudeo-masonic”; „conspiratia evreiasca mondiala”; „complotul iudeo-bolsevic”)
- e. De la antisemitism la noul antisemitism

VII. Nazismul si Holocaustul

- a. Cauze, evolutie, consecinte. Cum a fost posibil Holocaustul?
- b. Genocid si Shoah (Holocaust)
- c. Principalele explicatii si interpretari (Yehuda Bauer, Vladimir Jankelevich, Theodor Adorno, Max Horkheimer, Erich Fromm, Hannah Arendt,s.a.)
- d. Cum gandim fenomenul Auschwitz ?
- e. Museul Yad Vashem (Ierusalim si Memorialele Holocaustului în lume)

VIII. Holocaustul in Romania

- a. Radacini ale antisemitismului romanesc. Procesul de excludere a evreilor din societatea romaneasca.
- b. De la legi antisemite la Pogromul de la Bucuresti, Trenurile Mortii de la Iasi ,deportarile din Transnistria si exterminarea sistematica in regimul Antonescu a evreilor .Holocaustul in Ardealul de Nord.
- c. Solidarizare si salvare. Romanii printre cei „Drepti intre Popoare”
- d. Distorsionarea, negarea, minimalizarea si trivializarea Holocaustului in societatea contemporana si in Romania

IX. Raportul Final asupra Holocaustului in Romania

- a. Descrierea si interpretarea faptelor.
- b. Explicatii asupra cauzelor si importanta educatiei tinerei generatii pentru valori morale fundamentale care sa excluda, pentru totdeauna, genocidul si Holocaustul (Elie Wiesel, Tuvia Friling, Radu Ioanid, Mihail Ionescu, Jean Ancel, Lya Benjamin, Liviu Rotman, Paul Shapiro, Raphael Vago, Leon Volovici, Randolph Braham, Liviu Beris)

X. Marturii asupra Holocaustului

- a. Documente obiective, naratiuni literare, filme, piese dramatice: Elie Wiesel, Matei Gall, Jean Ancel, Liviu Beris, Iancu Tucurman, Norman Manea, Ileana Ioanid, Martin Sirman, Oliver Lustig.

XI. Terorismul ca fenomen cu multiple cauze

- a. Terorismul in istoria universala
- b. Terorismul in epoca moderna
- c. Terorismul politic si cel religios
- d. Terorismul intelectual (Jean Sevillea)
- e. Razboiul si fenomenul terorist (Michael Walzer, Benjamin Barber, Thoman Nagel, Thomas Fridman, Samuel Huntigton, Mark Amstutz)

XII. Terorismul in secolul XXI

- a. Perspectiva filosofica si etica asupra terorismului contemporan
- b. Filosofie intr-un timp al terorii (Habermas si Derrida)
- c. Principiile etice in relatiile internationale si fenomenul terorist.
- d. Deontologismul Kantian si Etica Grijii (Carol Gilligan) ca repere si standarde pentru judecarea Holocaustului si terorismului

Condiții de evaluare

Evaluarea are două componente: 50% activitatea de seminar, obținută din prezentări ale textelor de seminar pe module tematice; 50% colocviu final.

Bibliografie selectivă

AUTORI	REFERINTE BIBLIOGRAFICE
Irenäus Eibl-Eibesfeldt	<ul style="list-style-type: none">• <i>Agresivitatea umană</i>, Ed. Trei, București, 1995• <i>Iubire și ură</i>, Ed. Trei, 1998
Konrad Lorenz	<ul style="list-style-type: none">• <i>Așa-zisul rău. Despre istoria naturală a agresiunii</i>, Humanitas, 1998• <i>Cele opt păcate capitale ale omenirii civilizate</i>, Humanitas, 1997
Christian Delacampagne	<ul style="list-style-type: none">• <i>Istoria filosofiei în secolul XX</i>, Babel, București, 1998; doar cap. 3: „A gândi fenomenul Auschwitz”
Jürgen Habermas & Joseph Ratzinger	<ul style="list-style-type: none">• <i>Dialectica secularizării. Despre rațiune și religie</i>, Apostrof, Cluj, 2005 — <i>Introducere</i> de Andrei Marga; Habermas – <i>Fundamentele pre-politice ale statului de drept democratic</i>; Ratzinger – <i>Ceea ce ține lumea laolaltă. Fundamentele pre-politice, morale ale unui stat liberal</i>.
Giovanna Borradori	<ul style="list-style-type: none">• <i>Filosofie într-un timp al terorii. Dialoguri cu J. Habermas și J. Derrida</i>, Paralela 45, 2005.
Hannah Arendt	<ul style="list-style-type: none">• <i>Crizele republicii</i> (Humanitas, 1999), cap. „Despre violență” și „Minciuna în politică”
René Girard	<ul style="list-style-type: none">• <i>Violența și sacrul</i>, Nemira, 1995
Corey Robin	<ul style="list-style-type: none">• <i>Frica. Istoria unei idei politice</i>, Vremea, 2009

Raymond Aron	<ul style="list-style-type: none">● <i>Istoria și dialectica violenței</i>, Babel, 1995
Peter Singer (ed.)	<ul style="list-style-type: none">● <i>Tratat de etică</i>, Polirom, 2006 — 4 studii: Jeff McMahan – „Război și pace”, C.L. Ten – „Crimă și pedeapsă”, J. Grimshaw – „Idea unei etici feministe”, Coady – „Politica și problema mâinilor murdare”
Michael Walzer	<ul style="list-style-type: none">● <i>Just and unjust wars: a moral argument with historical illustrations</i> (1977)
Benjamin Barber	<ul style="list-style-type: none">● <i>Imperiul fricii. Război, terorism și democrație</i>, Ed. Incitatus, București, 2006● <i>Războiul sfânt contra globalizării</i>, Ed. Incitatus, București, 2002 / <i>Jihad vs. McWorld: How Globalism and Tribalism Are Reshaping the World</i>
Thomas Nagel	<ul style="list-style-type: none">● din <i>Veșnice întrebări</i> (ALL, 2004) 2 cap.: „Război și masacru” (pp. 89-121) + „Cinismul în viața publică” (pp. 121-143).
Tzvetan Todorov	<ul style="list-style-type: none">● <i>Memoria răului, ispita binelui. O analiză a secolului</i>, Curtea Veche, București, 2002.● <i>Confruntarea cu extrema. Victime și torționari în secolul XX</i>, Humanitas, 1996
Jean Servier	<ul style="list-style-type: none">● <i>Terorismul</i>, Institutul European, 2002 (o bună introducere în tema terorism)
Elie Wiesel, Tuvia Friling, Radu Ioanid, Mihai E. Ionescu (ed.)	<ul style="list-style-type: none">● <i>Raport final – Comisia internațională pentru studierea Holocaustului în România</i>, Polirom 2005.
***	<ul style="list-style-type: none">● <i>Documente asupra Holocaustului</i>, Polirom 2005.
Wolfgang Benz, Brigitte Mihok	<ul style="list-style-type: none">● <i>Holocaustul la periferie. Persecutarea și nimicirea evreilor în România și Transnistria în 1940-1944</i>, Cartier, 2010.
Carol Iancu	<ul style="list-style-type: none">● <i>Miturile fondatoare ale antisemitismului din Antichitate până în</i>

	<i>zilele noastre</i> , Hasefer, București, 2005 ● <i>Alexandru Șafran și Shoahul neterminat în România</i> , București, 2010
Jean Ancel	● <i>Preludiu la asasinat. Pogromul de la Iași</i> , Polirom.
Gustave Le Bon	● <i>Rolul evreilor în civilizație</i> , Antet, 2002
Yehuda Bauer	● <i>Rethinking the Holocaust</i> , Yale University Press, 2002
Marc R. Amstutz	● <i>International Ethics</i> , Rowman & Littlefield, 2005, Capitolele 1, 4, 6 și 7
Richard Dawkins	● <i>Gena egoistă</i> , Ed. Tehnică, 2006
Benjamin R. Barber	● <i>Războiul sfânt contra globalizării</i> , Ed. Incitatus, 2002

Mărturii:

AUTORI	CARTE / CAPITOL de prezentat
Elie Wiesel	● <i>Night</i> (cea mai bună lucrare despre această temă)
Matei Gall	● <i>Eclipsa</i> , Ed. Du Style, București, 1997
Arthur Koestler	● <i>Darkness at Noon</i>
Virgil Ierunca	● <i>Fenomenul Pitești</i>
Ion Ioanid	● <i>Închisoarea noastră cea de toate zilele</i> , 3 vol., Humanitas, 2002
Teodor Brateș	● <i>Trilogia Revoluției Române în direct</i> , Ed. Ager, 2004.
Lya Benjamin, S. Stanciu (ed.)	● <i>Evreii din România între anii 1940 – 1944</i> , Ed. Hasefer, 1997
Liviu Rotman	● <i>Evreii din România în perioada comunistă</i> , Ed. Polirom, 2004
Mircea Stănescu	● <i>Reeducarea în România comunistă (1945-1952)</i> , Ed. Polirom, 2010
Alin Mureșan	● <i>Pitești. Cronica unei sinucideri asistate</i> , Ed. Polirom, 2008
Hary Kuller	● <i>Evreii în România anilor 1944-1949</i> , Ed. Hasefer, București,

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
SCOALA DOCTORALA A FACULTATII DE FILOSOFIE
<http://filosofie.unibuc.ro/scoala-doctorala/>

	2002
--	------

Lucrări despre epoca contemporană:

AUTORI	CARTE / CAPITOL de prezentat
Peter Sloterdijk	<ul style="list-style-type: none">● <i>Critica rațiunii cinice</i>, Ed. Polirom, 2000● <i>Disprețuirea maselor</i>, Ed. Idea Print, Cluj, 2002● <i>Reguli pentru parcul uman</i>, Ed. Humanitas, București, 2003
Thomas Friedman	<ul style="list-style-type: none">● <i>Lexus și măslinul</i>, Editura Polirom, Iași, 2008
Samuel Huntington	<ul style="list-style-type: none">● <i>Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale</i>, Ed. Antet, 2002

Alte lucrări:

AUTORI	CARTE / CAPITOL de prezentat
Ileana Ioanid	<ul style="list-style-type: none">● <i>Bună dimineața, domnule Franklin!</i>, Ed. Cartea Românească, 1999● <i>Insomniacii veacului</i>, Ed. Eminescu, 2001
Vladimir Jankelevitch	<ul style="list-style-type: none">● “Should We Pardon Them?” Translated by Ann Hobart. <i>Critical Inquiry</i> 22, no.3 (Spring 1996): 552–572.
E. Levinas	<ul style="list-style-type: none">● “The Paradox of Morality,” in <i>The Provocation of Levinas: rethinking the Other</i>, ed. by Robert Bernasconi and David C. Wood (London: Routledge, 1998)
Z. Bauman	<ul style="list-style-type: none">● <i>Modernity and The Holocaust</i>. (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press 1989)
Norman Manea	<ul style="list-style-type: none">● <i>Întoarcerea Huliganului</i>, Editura Polirom, Iași, 2008.
Timothy Snyder	<ul style="list-style-type: none">● <i>Taramul mortii</i>, Ed. Humanitas, 2012.
	<ul style="list-style-type: none">● <i>HOLOCAUSTUL – REPREZENTARI IN ARTA (PICTURA SI FILM)</i>
K. Jaspers	<ul style="list-style-type: none">● <i>Selectie texte</i>

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
SCOALA DOCTORALA A FACULTATII DE FILOSOFIE
<http://filosofie.unibuc.ro/scoala-doctorala/>

P. Bourdieu	• <i>Selectie texte</i>
--------------------	-------------------------

Vasile Morar, *Morala elementara-stari, praguri, virtuti*, Paideia, 2011, cap.VIII (pp.327-377)